

deze instelling van afweer tegen de lichamelijke oefening met het gereformeerde beginsel moeilijk in overeenstemming te brengen. We zijn er daarom dankbaar voor dat de heer B. zijn opvattingen geformuleerd heeft, zooals hij deed, en hopen, dat de brochure mede moge werken om de lichamelijke oefening, ook onder Christenen, de eere te geven, die haar toekomt. De heer B. vat zijn meeningen samen in de volgende conclusies:

1e. De Christelijke levensbeschouwing kan de lichamelijke oefening waardeeren, omdat ze de oorzaak der zonde noch in de stof, noch in het leven zoekt, maar ook het lichamelijke leven ziet als een gebied, waarop Gods veelvuldige wijsheid en goedheid aan het licht komt.

2e. Aan de menselijke cultuur — wanneer die recht wordt verstaan — valt de taak ten deel deze wijsheid en goedheid Gods door de ontwikkeling van den natuurlijke aanleg te meer te doen schitteren, ook op het gebied van het lichaam als natuurlijk instrument van gevoel en wil.

3e. Daarbij stelt zich de Christelijke levensbeschouwing der lichamelijke oefening tegen alle richtingen, die het doel hiervan enkel in den mensch zoeken, en heeft zich daarom steeds te wapenen tegen alle verheerlijking van den mensch en het najagen van ijdele eer, vergoding van kracht en schoonheid, prikkelen der sensatie-lust.

4e. Inzonderheid heeft zij te waken tegen stroomingen, die duidelijk optreden als een godsdienst van de natuur en van den mensch, en daaruit niets over te nemen wat ook niet zou volgen uit een juiste toepassing van haar eigen beginselen.

5e. En gedachtig aan de veelvuldige aanleiding tot zonde, die ook het lichaam geeft, tracht zij nooit te leven op de grens van het geoorloofde, maar houdt zich ook voor den schijn des kwaads.

Eenigszins vreemd doet het nu aan, wanneer we merken, dat door leden van denzelfden bond, die dit geschrift van den heer B. als propagandageschrift verbreidt, een nogal felle agitatie gevoerd wordt, als uit eenige gepubliceerde stellingen en uit een advertentie in de courant blijkt, (de desbetreffende brochure werd mij niet toegezonden) tegen de tweede brochure die we boven noemden, die handelt over het vak lichamelijke oefening op de lagere school. Het is klaarblijkelijk niet tot ieder doorgedrongen, dat de vraag, of het vak lichamelijke oefening op de lagere school thuishoort, — en zoo ja, in welken omvang en tot welke grens — een vraagstelling op zichzelf is.

We zijn allen vóór een aesthetische opvoeding. We gelooven allen, dat de muziek een gave Gods is, en dat vooral de kinderen, die daarvoor bijzonder aanleg hebben, die gave cultiveeren moeten, maar de vraag is daarom of ook die muziek op de lagere school een leervak moet zijn. Kortom, voor allerlei nieuwe vakken die niet behooren tot die vakken, die oorspronkelijk de vakken der lagere school zijn, blijft de vraag: waar ligt voor die vakken op de lagere school de grens?

Nu heeft ondergetekende in zijn brochure de stelling geponeerd, dat deze grens moet worden afgeleid uit het karakter der school zelve, en dat verder de ouders, buiten de school om, de dure roeping hebben zooveel mogelijk de lichamelijke opvoeding hunner kinderen voor hun rekening te nemen. We hebben den indruk, dat zoo op de beste wijze het pleit voor de lichamelijke opvoeding gevoerd wordt. Het zou zeer te betreuren zijn, indien er een verhaal in de wereld kwam, dat ondergetekende een tegenstander van de lichamelijke oefening was.

Verre van daar!

Wie zijn lichaam verwaarloost en wie de opvoeding van dat lichaam verwaarloost, doet zonde tegen God.

Maar daarom beteekent dat nog niet, dat de lagere school de taak heeft deze opvoeding ter hand te nemen.

Laat de school toch haar kracht zoeken in de beperking.

Geschiedt dit niet, dan zou er gevaar bestaan, dat eerlang de samenleving geroepen zou kunnen worden om naast dat wat wij scholen noemen, ook onderwijsinstellingen in het leven te roepen, waar de kinderen goed leeren lezen, rekenen en schrijven.

J. W.

Eerbied onder 't bidden.

Kleine kerken zijn wel eens ten voorbeeld aan groote. Dr Impeta schrijft in het „Kerkblad van Ov. en Dr.“:

Zondag 9 Maart j.l. preekte ik te Ambt-Vollenhove A.

En nu zeg ik 't niet, om de broeders daar eens wat honig om den mond te smeren. Ik ben van alle vleierij ten eenenmale wars.

Maar aan de andere zijde geldt toch nog altijd: eere wien eere toekomt!

Misschien doet men het in andere kerken in onze beide provincien ook. Het ware te wenschen.

Maar in Ambt-Vollenhove A heeft men in elk geval het ideaal reeds bereikt. En daarom wil ik die gemeente in dit opzicht aan de andere gemeenten ten voorbeeld stellen.

De predikant zegt: laat ons bidden!

En zie, daar verrijzen alle mannen en jongelingen en oudere knapen, voorzoover ik kan zien, zonder ééne uitzondering, van hunne zitplaatsen en gaan staan voor het aangezicht van onzen God, onzer majestueuze Heere in den hemel.

Onder het „groot“ gebed. Onder het gebed vóór den doop. Onder het dankgebed na den doop. Onder het dankgebed na de preek.

Het is om er jaloersch op te worden.

Laat de één het nu eens 'n keer 'n ander nadoen. Het is mogelijk.

Maar dat 't bij allen sleurwerk zou zijn, weiger ik te gelooven.

Ik acht dit te zijn 'n uiting, 'n betooning van diepen eerbied voor de hemelsche majesteit Gods.

En ik prijs het onzen jongeren en ouderen broeders in al onze kerken met sterken aandrang aan.

Vanzelf mag dan het gebed door den Dienaar des Woords niet te lang gerekt worden.

Noch het gebed mag vermoelen noch het staan. In de veelheid der woorden is het bij het bidden immers ook niet gelegen.

En ook verdient nog steeds overweging, wat bijz. Dr A. Kuyper Sr in zijn „Onze Eeredienst“ over het knielend bidden opmerkt, overeenkomstig de Schriftuurlijke vermaning: „komt laat ons knielen voor den Heere, die ons gemaakt heeft“ (Ps. 95:6), wat we in onze huizen wel doen, maar in Gods huis nimmer (bl. 228, 238).

Het knielen is iets innigs en teeders.

Het staan geeft eerbied te kennen en ontzag.

Maar het vadzig gaan liggen met de armen op de bank en het hoofd op de handen, strijdt met alle gedachte van bidden: spreken tot en met den Allerhoogsten God!

Zij de vorm bij ons toch niet in verachting! Al komt het ook op den inhoud aan.

Er zijn menschen, die stellig niet Roomsche zouden willen wezen. Stel je voor: knielen in de kerk!

Ze zijn liever goddeloos.

Ze zijn oneerbiedig in de kerk.

Daar zijn moeilijkheden. Maar toch

Het is waar, dat er moeilijkheden zijn bij het vertalen van den Bijbel.

Moeilijkheden van velerlei aard. Ook moeilijkheden, die daaruit voortkomen, dat in bepaalde landen en onder bepaalde volkeren, dingen die in het Oosten ieder kent, eenvoudig niet aanwezig zijn, en dus ook zeer dikwijls niet eens benoemd worden. Zoo is algemeen bekend het voorbeeld, dat bij de eskimo's de uitdrukking: „als een lam werd hij ter slachting geleid“, eenvoudig tot de menschen niet spreekt, omdat zij de uitdrukking „een lam slachten“ eenvoudig niet hebben, omdat er geen lammeren zijn.

Nu heeft men den voorslag gedaan om daar dien regel aldus te vertalen: „als een jong zeehondje, dat niets zegt wanneer men het martelend doodmaakt, heeft ook Hij zich laten slachten“.

Het schijnt echter, dat onze moderne cultuur dergelijke problemen gaat vermenigvuldigen. Onder het opschrift „De Bijbel en de moderne mensch“ lezen we in het „Algemeen Weekblad voor Christendom en Cultuur“ het volgende:

Het is langzamerhand een gemeenplaats geworden, dat de hedendaagsche cultuurmensch van den Bijbel is vervreemd geraakt. Prof. J. H. Holmes, hoogleraar in de filosofie aan het Swarthmore College zoekt de voornaamste oorzaak hiervan, dat de moderne stadsmensch den Bijbel niet meer begrijpt, omdat het bijbelsch gedachtenklimaat hem vreemd geworden is. De levensomstandigheden zijn zoo totaal veranderd en hebben zoo weinig overeenkomst meer met die van de bijbelsche oudheid, dat de taal des Bijbels ons vreemd geworden is, en wij zelfs de woorden niet meer verstaan. Als voorbeeld neemt hij den 23en Psalm: de Heer is mijn Herder. Holmes zegt: wat weet een burger van New-York of Chicago of Baltimore van een herder? Hij kan er geen enkele verstandige gedachte aan verbinden, evenmin als aan „grazige weiden“. We moeten dus, zegt Holmes, zulke woorden vervangen door andere, die voor ons analoog zijn aan de „herder“ en de „grazige weiden“ voor den nomadiseerenden oosterling. Hij doet dat op 'n Amerikaansch en stelt voor dien Psalm op deze wijze te lezen:

De Heer is mijn kleinste versnelling, waarmee ik steile heuvels bestijg;

De Heer is mijn serum in dagen van epidemie;

De Heer is mijn dynamo om mijn ledige batterij te vullen;

De Heer is het zonlicht in mijn kamer, brengende mij de weldoende kracht der ultra violetten stralen.

Op deze wijze tracht Prof. Holmes den Bijbel meer verstaanbaar te maken voor de groote-stadsmenschen der 20e eeuw. Het is niet te ontkennen, dat dit merkwaardige experiment past in de zonderlinge middelen, die de Amerikaanse theologen toepassen om de menschen weer in de kerk te krijgen, maar het is de vraag of dit middel zelfs naar Amerikaanschen smaak niet te pittig zal blijken. Vrees, dat het in Nederland navolging zal vinden bestaat niet.

Indien ergens, dan voelen we hier den afstand tusschen de moderne cultuur en de stilte van 'den verborgen omgang met God.

J. W.

BOEKBESPREKING

Dr A. Kuyper Jr. „Het Beeld Gods“.

N.V. Dagblad en Drukkerij „De Standaard“ — Amsterdam, 1929.

Tot mijn grooten spijt is door een misverstand de bespreking van dit werk veel en veel te lang uitgebleven. De auteur en ook de uitgeefster mogen dit vergeven.

In dit boek geeft Dr Kuyper Jr een vrij uitvoerige behandeling (463 blz.) over het beeld Gods. In de methode, en ook in den inhoud, van deze verhandeling blijft hij getrouw aan den jarenlang gevolgden opzet van de hoofdartikelen voor „De Herant“. Dr A. Kuyper Sr heeft op die hoofdartikelen zijn stempel gezet. Men weet, hoe hij ze ingedacht heeft, en jarenlang gegeven: een populaire behandeling van een dogma, telkens in op zichzelf staande hoofdstukken, ingeleid met een bijbelwoord. Op gelijke wijze is dit boek gegroeid.

In het woord vooraf deelt de schrijver mee, dat dit onderwerp reeds lang de liefde van zijn hart gehad heeft, en dat hij reeds vóór zijn promotie erover gedacht heeft. Zoo is dit boek uitgegroeid tot een in gezonden zin populaire studie over het beeld Gods in den mensch.

Van deze nieuwe studie kunnen wij hetzelfde getuigen als van een voorgaande verhandeling van denzelfden auteur over „Het Koninkrijk der Hemelen“. Men bewondert in dit boek den helderen betoogtrant, die ook dikwijls ingewikkelde onderwerpen voor iedereen doorzichtig maakt. De dogmatische behandeling is nergens droog en dor, tracht telkens de lijn, die aan het verleden bindt, vast te houden, en geeft ook aan vraagpunten van later tijd opzettelijk de aandacht.

Wie enigszins op de hoogte is met de kwesties van dezen tijd, weet, dat de fundamentele vraagstukken, die met de leer van het beeld Gods in den mensch samenhangen, door velen opnieuw aan de orde gesteld zijn, en dat wel op zulk een wijze, dat de probleemstelling weer zelfstandig wordt ingedacht. Begrippen als „substantie“, „kwaliteit“, „vorm“, „relatie“, „gemeene gratie“, en zooveel andere meer, worden door sommige hedendaagsche Calvinisten opnieuw kritisch ingedacht. Te loochenen valt het niet, dat de door hen gevolgde gedachten-schema's hun eigenaardige bekoring hebben, en — hun bepaalde gevaren.

Nu is het mijn innige overtuiging, dat niemand ons gereformeerde denken helpen kan, tenzij hij den redeneergang, den theologischen opzet, de argumentatiemethode van werken als ook Dr Kuyper Jr geeft, heeft doordacht, en den band aan de theologische resultaten, die hij geeft, bewust bewaart.

Hierom heeft een boek als dit niet alleen zijn groote waarde voor ons gereformeerde volk in het algemeen, maar ook voor studenten, predikanten, en allen, die op andere wijze leiding geven. De methode van Dr Kuyper's theologischen redeneergang is volmaakt anders dan vele nieuwere theologisch-filosofische werken volgen willen. Het gevaar, dat in de nieuwere redenermethode van vele hedendaagsche auteurs schuilt, wordt hier vermeden. Doch dat ontnéemt hun het recht van spreken niet, indien zij iets goeds te geven hebben. Zal nu tusschen de ouderen en de jongeren van het Calvinisme een goede synthese gevonden worden, dan mag om geen prijs de redeneermethode, die Dr Kuyper hier volgt, worden verloochend of verwaarloosd.

Ik kan dan ook dit boek van harte aanbevelen niet alleen voor ieder, die de behandeling van dit leerstuk, zooals ze tot nu toe gegeven is, in dit bezonken resultaat van rustige studie wil leeren kennen, maar ook voor hen, die over het beeld Gods, en zijn fundamentele vraagstukken, zelfstandig willen nadenken. Moge de theologische denk-arbeid onder ons zich niet laten vervagen door een filosofische redeneermethode; en worde daarom van dogmatisch-exegetische studie's, gelijk Dr Kuyper ze geeft, ook door onze intellectuele menschen met ernst kennis genomen.

K. S.

A. Lutz O. P. „Katholicisme en persoonlijke verhouding tot God“. Vertaald uit het Noorsch door Jos. Thieeuwes P.R.

J. J. Romen & Zn — Roermond, 1929.

De auteur van dit geschrift wil zich te weer stellen tegen de bewering, dat in den Roomschen godsdienst gemis zou zijn aan persoonlijk geestelijk leven. De aanklacht, dat de Roomsche kerk-inrichting kuddegeest en oppervlakkige uiterlijkheid in de hand werkt, tracht hij te ontzenuwen. Persoonlijk geloof ik, dat het probleem niet altijd van den zuiveren kant aangepakt wordt, omdat niet uitgegaan wordt van de vraag, in hoeverre de roomsche hiërarchie, de roomsche leer van de fides implicita, van de kerk als moeder der geloovigen, enz., schade toebrengt aan den persoonlijke omgang van de ziel met God, of daarop remmend inwerkt, maar de probleemstelling meer in dezen vorm tot ons komt: in hoeverre de persoonlijkheid zich verdedigen kan tegen de in dit opzicht schadelijke invloeden, die de tegenstanders aanwijken. Voor wie goed leest, is dit geschrift m.i. een impliciete erkenning van de bezwaren, die juist de persoonlijkheid in haar mystiek gevoel ondervinden moet van een consequente handhaving en erkenning van het Roomsche kerkbegrip. De Roomsche ziel is zoo dikwijls niet consequent, en de roomsche kerk is het evenmin tegenover de enkele ziel. En het gaat niet aan, een stelsel te verdedigen met een beroep op de zegeningen, die men erop veroverd heeft, of erop vrij gevochten heeft.

Toch heb ik dit werkje (68 blz., Ster-uitgave) met zeker genoegen gelezen, omdat het ons als gereformeerden ook wel iets kan leeren, in zooverre wij zelf, met de Roomschen, van zekere zijde beschuldigd worden in boven aangeduiden zin. De band tusschen den gereformeerde en het kerkelijk instituut, is heel en heel anders, dan die tusschen de Roomsche ziel en haar kerk. Maar er zijn punten van aanraking, en van congruentie, en daarom heeft deze Ster-uitgave ook voor ons nog wel iets te zeggen.

K. S.

De
boek
leven
twee
biblio
De
inhoud
niet
nare
ting
van
ander
kenn
den

Bij
een
De
ligge
adres
Vliet
uit
De
zoove
foto's
de la
is; op
bruik
jeugd
prijs
gever
doele

Bij
hand
De F
met
boek
druk
opnie
De vi
God,
Het l
Wa
den v
voort
en
eigen
meen
ving
des l
word
van l
den c
rig te
geten
kru
van l
natu
de zi
Schri
Het
en w
het s
is ge
harte

HU
Nette Jul
kennismak
G. G. m. l.
Boekh. G. l
L. Hilleweg

J. J.
SPEK
Speciaal ad
Vleeschwar
West I
ROT
Telefoon

FYFFES' Is d
en
Bij alle
handelaren
Kenbaar
Engros voor

D. DI
Vrouwent
Telefoon 411

J. J. E
AT
HOOGENDAI
WIJNEN - I
Advocaat

J. C.
BEKNOP
DER KER

VUF
Prijs

OOSTERBA